

**Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου**

GI\_V\_IST\_0\_14747

**ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις περισσεύουν): *καπιταλισμός, οικονομικός φιλελευθερισμός, μερκαντιλισμός, ιμπεριαλισμός, βιομηχανική, τεχνολογική, εργατική, αστική.*

Στο δεύτερο μισό του 18ου αι. στη δυτική Ευρώπη δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες για την έναρξη ενός ριζικού οικονομικού μετασχηματισμού, της \_\_\_\_\_ επανάστασης. Οι νέες οικονομικές συνθήκες ανάγκασαν τα κράτη να επαναπροσδιορίσουν την οικονομική τους πολιτική, επιδιώκοντας την αποδέσμευση της οικονομικής ζωής από τον \_\_\_\_\_ των προηγούμενων αιώνων (16ος-17ος), τον κρατικό, δηλαδή, παρεμβατισμό. Παράλληλα εμφανίζεται μια νέα οικονομική αντίληψη που προοιωνίζεται τον \_\_\_\_\_, την άποψη, δηλαδή, πως το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει στην οικονομική δραστηριότητα με δασμούς και φόρους. Η διατύπωση αυτή απηχούσε τις απόψεις της \_\_\_\_\_ τάξης και οδήγησε στη διαμόρφωση του \_\_\_\_\_.

**(μονάδες 5)**

**Απάντηση:** βιομηχανικής, μερκαντιλισμό, οικονομικό φιλελευθερισμό, αστικής, καπιταλισμού

(2) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

**A****B**

- |                                  |                                    |
|----------------------------------|------------------------------------|
| 1. Αντιμεταρρύθμιση              | α. Τρομοκρατία                     |
| 2. Πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος | β. Οριστική αναστήλωση των εικόνων |
| 3. Κάρολος ο Μέγας               | γ. Καρδινάλιος Ουμβέρτος           |
| 4. Θεοδώρα                       | δ. Πρώτος αξιωματούχος της         |
| 5. Ηράκλειος                     | αυτοκρατορίας                      |
|                                  | ε. Ιερά Εξέταση                    |

στ. Εξελληνισμός του Βυζαντίου

ζ. Στέψη στη Ρώμη

(μονάδες 5)

Απάντηση: 1-ε, 2-γ, 3-ζ, 4-β, 5-στ

**1.β.Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: *θέματα, Κοινωνικό Συμβόλαιο (Τζον Λοκ)*..**

(μονάδες 7+8=15)

**Θέματα:** Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες, μετακινούμενες ανά την επικράτεια. Όταν οι μονάδες αυτές απέκτησαν μόνιμη εγκατάσταση, θέματα ονομάστηκαν οι περιοχές εγκατάστασής τους, οι οποίες εξελίχθηκαν σε διοικητικές περιφέρειες. Την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία του θέματος ασκούσε ο στρατηγός. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Μ. Ασία γύρω στα μέσα του 7ου αιώνα. Αργότερα ο θεσμός αυτός, που επρόκειτο να αποτελέσει τη βάση της οργάνωσης του Μεσοβυζαντινού Κράτους, επεκτάθηκε και στη Βαλκανική Χερσόνησο. (η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 15 του σχολικού βιβλίου)

**Κοινωνικό Συμβόλαιο (Τζον Λοκ):** Ο Τζον Λοκ (1623-1704) αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους προδρόμους του Διαφωτισμού. Ο Λοκ διατύπωσε την αρχή του κοινωνικού συμβολαίου, ότι δηλαδή οι κυβερνήσεις συγκροτούνται βάσει συμφωνίας με τον λαό. Η παραβίαση της συμφωνίας αυτής εκ μέρους των κυβερνώντων παρέχει αυτόματα στον λαό το δικαίωμα της αντίστασης και της επανάστασης. (η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 163 του σχολικού βιβλίου)

## ΘΕΜΑ 2

**2.α Να εξηγήσετε τις υποχρεώσεις, σε θρησκευτικό και πολιτικό επίπεδο, των πιστών του Ισλάμ.**

(μονάδες 13)

Οι πιστοί της νέας θρησκείας που ίδρυσε ο Μωάμεθ ονομάστηκαν μουσουλμάνοι. Ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων είναι το Κοράνιο. Για τους μουσουλμάνους ιδιαίτερη σημασία είχε ο ιερός πόλεμος (τζιχάντ), δηλαδή η υποχρέωση των πιστών να διαδώσουν με το σπαθί τη θρησκεία τους στους "απίστους".

Οι μάρτυρες της πίστης εξασφάλιζαν την είσοδο τους στον Παράδεισο. Η πίστη αυτή των μουσουλμάνων υπήρξε σημαντικός παράγοντας της ραγδαίας εξάπλωσης του Ισλάμ.

Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία. Το Κοράνιο, όμως, δεν καθορίζει μόνο τη θρησκευτική συμπεριφορά των πιστών,

αλλά και τα καθήκοντα και τους νόμους που πρέπει να τηρούνται από τους πολίτες, τους υπαλλήλους και τους κυβερνώντες. Η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος (θεοκρατικό κράτος). Όποιος παραβιάζει τους ιερούς κανόνες δικάζεται από τον Μουφτή ή τον Καδή (δικαστή) βάσει του Κορανίου. Η θρησκευτική δικαιοσύνη δεν διαχωρίζεται από την κοσμική. Ο ανώτατος άρχοντας είναι ταυτόχρονα θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 17 του σχολικού βιβλίου)

## **2.β Ποιες περιοχές της Ευρώπης και για ποιο λόγο υπήρξαν εστίες της Αναγέννησης;**

**(μονάδες 12)**

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας, όπως τη Φλωρεντία, τη Βενετία και τη Ρώμη, από τις οποίες επεκτάθηκε αργότερα και στην υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη.

Η οικονομική άνθηση στις πόλεις αυτές συνέβαλε στην εκδήλωση καλλιτεχνικής και πνευματικής δραστηριότητας, που υποστήριζαν φιλόδοξοι εκπρόσωποι της αστικής τάξης και φιλόμουσοι ηγεμόνες, όπως οι Μέδικοι στη Φλωρεντία. Τα πανεπιστήμια, πέραν των φιλοσοφικών αναζητήσεων, επιχειρούν τώρα μια προσέγγιση στην οικονομική, κοινωνική και πνευματική ζωή. Οι πνευματικές δυνάμεις, απελευθερωμένες πλέον από το μεσαιωνικό πλαίσιο, διαμορφώνουν μια νέα αντίληψη για τον άνθρωπο, πάνω στην οποία θα προσπαθήσουν να οικοδομήσουν τον καινούργιο κόσμο.

Η Αναγέννηση και ο Ανθρωπισμός γρήγορα ξεπέρασαν τα όρια της Ιταλικής Χερσονήσου και έγιναν κίνημα ευρωπαϊκό. Η Γαλλία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Ιβηρική Χερσόνησος έγιναν εστίες της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη. Σημαντική επίσης υπήρξε η ανθρωπιστική δραστηριότητα σε πόλεις, όπου υπήρχαν πανεπιστήμια και εκδοτικά κέντρα: στην Αμβέρσα, στο Παρίσι, στο Στρασβούργο, στο Μιλάνο και στη Βενετία.

(Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 117 και 120 του σχολικού βιβλίου)

**Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική**